

Марина ВОЛОСЮК

канд.екон.наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту

Національного університету кораблебудування

ім. адмірала Макарова

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Усі аспекти українського суспільства, економіки та політики зазнають величезного навантаження в умовах повномасштабного військового вторгнення в Україну. В той же час на національному рівні започатковано нову архітектуру регіональної політики у надзвичайно несприятливих умовах за короткий проміжок часу.

Головною метою державної регіональної політики в Україні, відповідно до існуючої нормативно-правової бази, є «створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, створення безпечних умов, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання» [1]. Проте виклики, що постали сьогодні перед Україною, а саме: окупація частини території, руйнування значної частини території та громадської інфраструктури внаслідок воєнних дій, знищення великої частини сільськогосподарських угідь, різке переміщення значної кількості людей за межі та у центральні й західні регіони України, збільшення людей, що потребують соціальної допомоги, економічний спад, погіршення показників людської безпеки тощо [2], змінили і підходи до формування та практичного впровадження державної регіональної політики.

За умов повномасштабної війни, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» [3] внесено нову функціональну типологію територій України: «території відновлення», «території з особливими умовами для розвитку», «території сталого розвитку» та «полюси економічного зростання». У державній регіональній політиці України продовжується тренд на формування системи доброго врядування регіональним та місцевим розвитком, стратегування соціально-економічного розвитку громад та територій, забезпечення місцевого економічного розвитку з урахуванням функціонального типу територій, посилення інституційної спроможності регіонального та місцевого рівнів задля ефективного впровадження державної регіональної політики, а також посилюється безпековий пріоритет у відновленні та розвитку територій.

Пріоритетним напрямом нової державної регіональної політики має стати підхід до регіонального розвитку, орієнтований на місцевість. Такий підхід має

важливе значення для національної політики, яка покращує регіональний розвиток та економіку, одночасно покращуючи якість життя людей.

Цей підхід спрямований на розробку місцевих стратегій відновлення та розвитку, які можуть задіяти невикористаний економічний потенціал у всіх регіонах («території відновлення», «території з особливими умовами для розвитку»), і є основою для стратегій, які вирішують питання сталого розвитку та добробуту людей («території сталого розвитку» та «полюси економічного зростання»). Такі підходи вимагають сильних і адаптованих місцевих інституцій, таких як агенції регіонального розвитку, які стають все більш поширеними у всьому світі. Водночас такі підходи вимагають залучення широкого кола зацікавлених сторін та механізмів визначення активів у місцевій економіці, які можуть бути основою для місцевих стратегій.

Приклади цього нового підходу взято з Європейського Союзу, де модель «Нова політика згуртованості на період 2021-2027рр.» містить усього п'ять політичних цілей, що мають на меті виправити дисбаланс між країнами та регіонами ЄС. До них належать:

- «більш конкурентоспроможна та розумніша Європа;
- екологічна економіка з низьким вмістом вуглецю, яка переходить до чистої економіки з нульовим вмістом вуглецю;
- більш поєднана Європа шляхом підвищення мобільності;
- більш соціальна та інклюзивна Європа;
- Європа ближча до громадян шляхом сприяння сталому та інтегрованому розвитку всіх типів територій» [4].

Цілі нової регіональної політики Європейського Союзу гарантують, що території зможуть краще використовувати свій потенціал шляхом узгодження місцевого розвитку з цілями ЄС і забезпечення використання державних інвестицій для задоволення потреб громадян.

Новим підходом в управлінні є залучення місцевої влади до реалізації політики згуртованості. Це буде зроблено за допомогою підходу «знизу вгору» та партнерства між місцевою владою та іншими зацікавленими сторонами в рамках інтегрованих територіальних інструментів, таких як «Місцевий розвиток під керівництвом громади» та «Інтегровані територіальні інвестиції» [4].

Важливим аспектом реалізації державної регіональної політики України виступає також питання щодо основного інструменту фінансування програм і проєктів регіонального розвитку - Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Його поновлення є сьогодні найбільш дискусійним питанням у вітчизняному експертному середовищі у зв'язку з прийняттям за основу законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» [5]. При якісно оновленій нормативно-правовій базі та формуванні системи доброго врядування, фінансування з ДФРР має спрямовуватися на проєкти, що сприятимуть регіональному та місцевому розвитку

на основі інтегрованих регіональних і місцевих стратегій і заохочуватимуть швидке відновлення та сталий розвиток територій і громад України.

Список використаних джерел

1. Про засади державної регіональної політики. Закон України № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Volosiuk M.V., Sirenko I.V. Комплексна безпека як складова відновлення та розвитку українських громад. International security studios: managerial, economic, technical, legal, environmental, informative and psychological aspects. International collective monograph. Georgian Aviation University. Tbilisi, Georgia. 2023. 1316-1334pp. ISSN 1512-4916. DOI 10.5281/zenodo.7825520
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій. Закон України № 2389-IX від 09.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Regional Policy. EU regional and urban development. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en
5. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік». Проект Закону № 9165 від 31.03.2023р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41668>